

Fyrsta oljan skamt frá fiskimarkinum

Oddagrein

DAGURIN 26. november fer í søguna sum dagurin, tá skjótt varð settur á oljuvinnuna í Norð-uratlantshavi ella í økinum, sum vit hava valt at kalla Atlantsmótið.

KLOKKAN hálvgun trý hósðagin varð fyrsta oljan pumpað umborð á stóra flótandi oljuskipið Petrójarl Foinaven, sum liggur fyrri akkerði bert fáar fjórðingar frá føroyska fiskimarkinum. So nær er skipið, at føroysk fiskiskip, sum veiða í egnum sjógvi, siggja tað.

TÁ hugsað verður um hvussu nógv ár eru gingin frá tí at fyrsti borurin varð settur í undirgrundina vestan fyrri Hetland, so er greitt, at dagurin 26. november fer í søguna, sum tann, ið loysti upp fyrri nógvum. Tá kundu tey mongu fólkini, sum hava verið við í oljuleitingini her, kenna seg løtt um hjartað. Nú var teirra stríð ikki til fánýtis kortini.

FYRI Føroyar hevur henda lotan eisini nógv at siga. Hon boðar frá, at Atlantsmótið, sum Føroyar eisini eru partur av, nú er ein av heimsins oljuprovinsum.

HETTA hendir nærur samtiðis sum oljan er farin at flóta í Kaukasuslundunum og oljufelg hava gjørt avtalur við Russland um framtíðar útvinning.

VIÐ hesi hending má sigast, at vit eisini eru komin eitt stig nærri oljuni. Tí tað er eingin ivi um, at vit fara at fáa nýtt av royndunum hjá bretum hinumegin markið. Hetta fær okkum eisini at minna bretar á, at tað hevur stóran týdning fyrri framtíðar samvinnuna millum bæði londini, at vit fáa eitt sakligt og rimuligt úrslit burtur úr marknasamráðingunum.

Tað sær ikki mætari út enn, at okkurt heilt serligt skal til fyrri at sleppast kann burtur úr nagga-tódnini, tí eingin fundur er avtalaður. Tað einasta vit vita við vissu er, at ein ella onnur avkláring skal verða komin fyrri hálfvan januar. Føroyingar hava eftir øllum at døma „sett hart móti hörðum“ tvs. at tað verður eingin samráðingarloysn, um ikki bretar vilja avmarka „sagens kerne“ til at fevna um ta gráu leiðina tvs. tað økið, sum vit ikki kundu semjast um, tá fiskimarkið varð ásett fyrri 20 árum síðani.

SPURNINGURIN í løtuni er, hvat bretar hugsar og ætla. Hvør er teirra taktikkur? Kann tað hugsast, at teirra taktikkur er at halda føroyingar til pinubonkin til tað seinasta og tá „tiðin“ er úti at sláa hart til. Hvat tað so skuldi verið stendur opið. Kann tað hugsast, at teir halda tað fer at verða lættari at hava við føroyingar at gera eftir eitt komandi val, tá tann treiski Edmund kanska ikki er lögmaður longur! Kann tað hugsast, at bretar fara at seta fót fyrri eini føroyskari útbjóðing-arrundu, við at seta krøv, sum gera, at føroyingar fáa ikki bjóðað út tey frægastu økini!

HVÍ ikki taka hesa stóru hending, har Atlantsmótið er vorðið oljuøki, sum eina positiva avbjóðing og áminning um, at bretar og føroyingar fara at hava brúk fyrri hvørjum øðrum í framtíðini. Finst eingin loysn so eiga føroyingar og bretar at semjast um, at meðan málið verður víðgjort í Haag, kunnu londini bjóða út øll økini báðumegin fiskimarkið. Tá avgerð so er tikin í Haag verður hon at gera av, hvørji øki eru føroysk og hvørji bretsk. Ein slik semja kundi gjørt, at føroyingar sleppa at bjóða út øki í Hvítu sonuni heilt eystur móti fiskimarkinum og bretar somuleiðis teirra megin fiskimarkið! Um hetta ber til er so ein annar spurningur.

Sosialurin

Lésarabráev

Hvem narrer hvem?

Udsendelsen »Tå Danmark loysti« tirsdag den 25.11.97 skulle være en sandfærdig beskrivelse af historien bag gældskrisen på Færøerne. Det, vi fik lov til at se, var forvirrede klip af forskellige dokumenter og høre de to hovedinvolverede politikere J. Sundstein og Atli Dam give deres version af begivenhederne. Så er det jeg spørger mig selv, hvordan er det muligt for en landsdækkende fjernsynskanal at producere et så ensidigt program, hvis formål tydeligvis er at rense disse to herrer og dermed deres partier for skyld i en sag til mange milliarder? Det svarer – undskyld sammenligningen – jo til at lade Goebbels og Göring udtale sig frit om deres ansvar for 2. verdenskrigs rædsler. Programmet var udført som rent mikrofonholderi, der blev stillet eet eneste kritisk spørgsmål, selvom disse to herrer, så vidt jeg ved, har et hovedansvar for, at den færøske gæld nu er så stor, at kun olie i undergrunden kan sikre færøsk økonomisk uafhængighed. Færinger er et meget ærligt folk, de har tillid til hinanden, men at udnytte denne tillid til ukritisk at lade Sundstein og Dam udtalelser stå uimod-

sagt i et forsøg på at bilde seerne ind, at her har vi sandheden, er nok den værste gang manipulation, jeg har set i mange år.

Hvem var det, der lod rentekarusellen køre i slutningen af 80'erne og først i 90'erne? Hvem havde ansvaret for, at de fleste bestyrelsesmedlemmer i bankerne og størsteparten af lagtingsmedlemmerne og mange velhavere kunne låne enorme beløb i bankerne mod skattefradrag for derefter at sætte de samme penge ind – ofte i de samme banker – på rentegivende konti, som ikke blev beskattet? Hvor meget kostede dette de færøske skatteydere?

Nogle skøn har været ca. 1,5 milliarder kr. Hvorfor gør formanden for Det økonomiske Råd ikke noget for at fortælle befolkningen om sådanne forhold – om hvordan det pludselig kunne lade sig gøre, at både ind- og udlån i pengeinstitutterne eksploderede? Mange af lånerne udløste oven i købet investeringstilskud til bl.a. urentable skibe. Det kostede altså mere en 1,5 milliard, da en del lån endte med at blive betalt af landsstyret – dvs. igen skatteyderne – fordi låntagerne senere gik fal-

lit. Sundstein og Dam og alle politikerne vidste godt, at det ikke var smart, problemet var bare, at ingen havde en interesse i at stoppe dette suget direkte ned i skatteydernes lommer, for de havde alle fået sådanne lån.

En fornemmelse af at det ikke gik rigtigt til har de fleste, men hvor galt fat det egentlig var med denne rente- og garanti- karussel har ingen – ej heller de færøske økonomer – gjort noget for at fortælle alle dem uden de gunstige lån, nemlig hovedparten af skatteyderne.

Da krisen endelig kom, var det menigmand, der fik lov til at betale uansvarligheden via lønnedgang og arbejdsledelse. Ingen politiker blev stillet til ansvar, de vidste selv, at de alle var skyldige, og siden krisen indtraf har politikerne gjort et imponerende stykke arbejde for at overbevise det færøske folk om, at det hele er danskernes skyld. Menneskeligt set er det en forståelig reaktion, men når det drejer sig om, at hele samfundets top undrager sig ansvaret med risiko for, at Danmark pludselig får nok, kræver gælden indlöst, stopper bloktilskuddet,

standser for adgangen til danske uddannelser og hospitaler m.v., hvordan er Færøerne – specielt alle dem som har brug for et velfærdssamfund i fremtiden – nemlig de gamle, de fattige og de syge – da stedt?

Den danske regering har også ansvar for, at det gik så galt, som det gjorde, men at påstå som i »Tå Danmark loysti«, at færøske politikere er umælede uskyldige personer, der handlede til Færøernes bedste, er meget langt fra sandheden. Sjøvarp Føroya bør som minimum få lavet et rigtigt kritisk debatprogram, hvor der bliver skudt med skarpt på politikerne. Et helfaftsprogram, hvor nutidige og daværende politikere og sagkyndige i bank og økonomi-spørgsmål udfordrer hinanden. Det skylder Sjøvarp Føroya det færøske folk, som den moderne og alsidige tv-station, den giver sig ud for at være – specielt når man tænker på, at budgettet – med seernes velsignelse – foreslås tredoblet i fremtiden.

Med venlig hilsen

en som er nødt til at være anonym

Byrging um Vestmannasund

Í samband við byrging um sundið skal skoytast uppí.

Byrgingin ferir við sær, at dugnaligir alarar úttan íva fáa alibrúk upp at standa.

Hesi alibrúk hava úttan íva so frálíkt umhvørvi og stóð, at ikki er óhugsandi, at tey eftir stuttari tíð eru í

heimsklassa og verða føroyska búskapinum almikið at gagni (enná hornasteinur í tí føroyska búskapinum).

Fyri fáum árum síðani var dúglaða tosað og skrivað um at byggja turbinur í Vestmannasundi at útvinna el.

Við byrging er óavmark-

aðir møguleikar at leggja turbinur í bylgjina, um serkømr koma til ta niðurstøðu, at tað er lønandi. Flóð og fjóra eins og sjóvarfall við miklum streymi, er neyvan svikalig orka, um tað er góð loysn.

Til seinast. Við byrging

eru úttan íva nógvir aðrir fyrimunir.

Vinarliga

Jákup A. Mohr

ALWAYS!

Biibelti er lívbelti!

FERGSLUTRYGG

TERMODRAKTIR

Vaksin: 688,-
Born: 475,-

Draktir eru kunstpels- og thermofóður við hettu, ið kann takast av.

Fáast í bláum, reyðum og svartum.

Vit senda postordrar um alt landið

P/F Kaj Andreassen & Co.
Klíngrán 5 • 188 Hoyvík
Tlf. 15600